

# Pieni selviytymisopas kirjatentteihin

**Venla Bernelius**

Opiskelutekniikan osalta ohjeet perustuvat osin *Meri Norolan* opiskelijoille kirjoittamaan tekstiin.

Tenttiin valmistautumisessa oleellista on sekä hyvä **opiskelutekniikka** että **vastaustekniikka**. Molemmat ovat taitolajeja, joissa voi kehittyä – kasvatustieteen puolella puhutaan oppimaan oppimisesta.

## Opiskelutekniikka: lukeminen ja muistiinpanot

*Lukutekniikkaan* löytyy vinkkejä erilaisilta opiskelijoille suunnatuilta sivuilta. Esimerkiksi Aalto-yliopistolla on hyvät, kompaktit ohjeet: <https://into.aalto.fi/pages/viewpage.action?pageId=3771750>

Parhaat oppimisen tavat itselle löytyvät kokeilemalla erilaisia luku- ja muistiinpanotekniikoita ja harjoittelemalla. Lyhyesti summaten yksi hyvä järjestys tenttikirjan tai muun tekstin lähestymiseen on:

1. *Aloita lukeminen ajoissa.* Asioiden omaksuminen vie aikaa, ja paneutuva lukeminen vaatii pitkäjänteistä työskentelyä. Lue mieluiten pitkän ajan kuluessa ja pidä taukoja työskentelyssä. Paria päivää ennen tenttiä hätäisesti pönttätystä kokonaisuudesta ei synny syvällistä ymmärrystä aihepiiristä, eikä asioista jää pitkällä aikavälillä juuri mitään mieleen.
2. *Kiinnitä huomiota opintosuorituksen laajuuteen.* Opintosuorituksen laajuus (käytännössä opintopistemäärä) määrittää osaltaan, millä tarkkuudella teos tulee opiskella. Pelkkä tekstin sivumäärä ei kerro sitä, kuinka syvällisesti teksti tulee sisäistää. Yksi opintopiste vastaa noin 28 tunnin opiskelua. Jos sivumäärältään laajasta teoksesta saa yhden opintopisteen, opiskelijalta tyypillisesti odotetaan tekstin pääsisältöjen muistamista. Viiden opintopisteen tenttisuoritus puolestaan vastaa yli kolmen viikon opiskelua ja signaloi sitä, että teokseen tulee perehtyä hyvin yksityiskohtaisesti.
3. *Lue ensimmäiseksi kaikki otsikot ja väliotsikot.* Niistä nousee esiin jo tekstin oleellisin sisältö kaikista korkeimmalla ylätasolla; ikään kuin opittavan asian luuranko.
4. *Syvenny johdantolukuun* tai tekstin abstraktiin: siinä on tekstin tiivistetty pääsisältö kirjoittajan itsensä pohtimin nostoin. Johdanto on orientaatio tekstiin ja sisällysluettelon ohella tekstin lukuohje.
5. Lue teos ensin kokonaan läpi rivakalla otteella ja *etsi sieltä keskeisiä sisältöjä ja pääkohtia*. Tämä lukukierros on tutustumista asiakokonaisuuteen ja suurten linjojen hahmottamista: voit ajatella sitä maiseman tarkkailuna ylhäältä vuorenrinteeltä. Jotkut haluavat tehdä tässä vaiheessa alleviivata oleellisimpia pääsanoja tai jopa tehdä yksinkertaisia muistiinpanoja esimerkiksi käsitekartan muodossa. Älä kuitenkaan anna muistiinpanojen teon hukuttaa sinua nippelitietojen suohon ja hukata kokonaiskuvaa: tällä lukukierroksella on tarkoitus omaksua suuret linjat ja asiakokonaisuudet.

6. Kokonaiskuvan hahmotuskierroksen jälkeen *lue teos huolella läpi*. Tällä lukukierroksella kannattaa tehdä muistiinpanoja tai käsittekarttoja. Myös lyhyiden tiivistelmien tekeminen eri luvuista voi auttaa tiedon omaksumisessa. Kun kokonaiskuva on selvillä, yksityiskohtia on helpompi upottaa omaksuttuun rakenteeseen. Kiinnitä tällä kierroksella erityistä huomiota sellaisiin yksityiskohtiin, joilla on avainrooli kokonaisuuden kannalta. Esimerkiksi tekstissä esiteltyjen keskeisten *teorioiden, tutkijoiden ja käsitteiden* mieleen painaminen on hyvän tenttivastauksen kannalta tärkeää. Lue teos vielä tarvittaessa tämän kierroksen jälkeen tarvittava määrä lukukertoja uudelleen, jos koet, että hahmotukseesi jäi aukkoja.
7. *Kertaa lukemasi* ennen tenttiä omien muistiinpanojesi avulla tai selaamalla alleviivatun tekstin avainkohtia. Hyödynnä myös kirjasta löytyviä tiivistelmiä, jos sellaisia on valmiina.

*Muistiinpanotekniikasta:* Kannattaa pohtia, millaisilla tavoilla pystyy itse parhaiten tekemään oppimista tukevia muistiinpanoja. Tutkimukset osoittavat, että itse kirjoittaminen edistää asiakokonaisuuksien muistiin painamista. Kiinnitä huomiota siihen, että teet muistiinpanoista riittävän kompakteja (eli että et kirjoita kaikkea vain omin sanoin uudelleen). Varmista myös, että poimit tekstistä oleellimmat asiat ja hahmotat asiakokonaisuudet ja käsitteiden väliset suhteet. Tehokkaimmat muistiinpanot ovat yksilökohtaisia, ja juuri itselle sopiva tapa kannattaa etsiä kokeilemalla. Vaihtoehtoja ovat mm. ranskalaiset viivat, mindmapit, värikoodaus ja merkityssuhdekaavio. Esim. täältä löytyy lisätietoja:

[http://www.valmistu.net/files/oppiminen\\_on\\_taitolaji!.pdf](http://www.valmistu.net/files/oppiminen_on_taitolaji!.pdf)

## Vastaustekniikka

*Tentissä oleellista on sisällöllisen hallinnan ohella hyvä vastaustekniikka.* Weboodista löytyvät yleensä oppimistavoitteet jokaisen tenttikirjan osalta. Näihin kannattaa tutustua, sillä ne suuntaavat oleellisen hahmottamista sekä tenttiin lukemisen että vastaamisen osalta. Hyvä tenttivastaus puolestaan vaihtelee hieman tapauskohtaisesti, mutta joitakin yleisiä ohjeita on mahdollista antaa. Esimerkiksi Avoimen yliopiston sivuilta löytyy tiivis ohjepaketti:

<https://www.avoin.helsinki.fi/oppimateriaalit/kirjoita/opiskelija.htm>

Tiivistäen hyvän tenttivastauksen osalta kannattaa pohtia ainakin seuraavaa:

1. Hyvä tenttivastaus on pienimuotoinen essee, jossa osoitetaan *tentittävän sisällön hyvä, oivaltava hallinta ja kyky reflektoida ja soveltaa* hankittua tietoa.
2. *Tenttivastauksen rakenne* on tärkeä. Vastausta kannattaa ajatella tarinana, jolla on alku, keskikohta ja loppu. Pyri välittämään viesti loogisesti edeten ja välttämään sekavuutta ja poukkoilua.
3. Vastaus kannattaa aloittaa *johdannolla*, jossa käydään läpi kysymyksen keskeiset käsitteet ja avataan tarvittaessa niiden määritelmät. Esimerkiksi kysymykseen ”Pohjoismaiden kaupunkikehitys” kannattaa vastata määrittelemällä ensin Pohjoismaat ja kertomalla sitten lyhyesti, mitä kaupunkikehityksellä tarkoitetaan ja

- miten sitä kuvataan tai tutkitaan. Vastauksen voi puolestaan lopettaa esimerkiksi summaamalla asian oleellisen sisällön tai pohtimalla kysytyn ilmiön tulevaisuutta.
4. Oleellisen sisällön kuvaamisen ja hyvän rakenteen varmistamiseksi vastaus kannattaa *suunnitella huolellisesti etukäteen*. Suunnittelussa voi käyttää hyväksi esimerkiksi mindmapia tai ranskalaisia viivoja.
  5. Muista hyödyntää vastauksessasi *teoksessa oleellisiksi nostettuja käsitteitä, tutkijoita ja esiteltyjä teorioita*. Vastauksesi tulee pohjautua tentittävään teokseen: viittaa siis siihen ja pohdi koko ajan, miten asia on teoksessa esitetty.
  6. Kuvaa vastauksessasi huolellisesti aihepiiriin liittyviä *prosesseja ja ilmiöiden välisiä suhteita*. Vältä siis kyllä/ei –tyyppisiä vastauksia, ja kerro sen sijaan, *miten* ilmiöt etenevät ja miten asiat liittyvät toisiinsa. *Kuvaile, perustele ja käytä konkreettisia esimerkkejä*.
  7. *Oma reflektio* on monessa kohtaa tärkeää ja arvokasta, mutta *muista pysyä asiassa*. Moneen kysymykseen on hyvä vastata laajasti ja pohtien sitä eri näkökulmista, mutta älä harhaudu epäolennaisuuksiin.
  8. Tarvittaessa *kuvia* voi hyödyntää vastauksen selventämisessä tai täydentämisessä.
  9. *Muista avata asiakokonaisuutta riittävällä tarkkuudella ja perusteista lähtien*. Jos tuntuu vaikealta pohtia esimerkiksi, mitä käsitteitä tulee määritellä ja mitä ei, voit kuvitella, että selittäisit asiaa jonkin toisen alan ekspertille, jolla on hyvä yleissivistys, mutta joka ei tiedä tentittävästä asiakokonaisuudesta mitään.
  10. Pidä vastausta kirjoittaessasi mielessä *yleiset tieteellisen kirjoittamisen käytänteet*. Huolellinen kielenkäyttö, ilmaisun tarkkuus ja teksityyppiin sopivat käsitevalinnat ovat oleellinen osa vastausta.

***Tsemppiä tenttiin!***